

Zadání pro semináře ze zvláštní části mezinárodního práva veřejného II
Ak. r. 2004/2005
PVP - Mezinárodní právo uprchlické

Situace: Pan A, ukrajinský žadatel o azyl rómské národnosti, požádal v ČR o azyl. Pan A tvrdí, že po svém přestěhování z Kyjeva do provinčního města Mukačeva se dostal do konfliktu s místní skupinou skinheads. Při cestě do práce se stal opakovaně terčem nadávek, postrkování kopanců a plivání. Dvakrát mu při potyčce někdo ukradl peněženku i s doklady. Pan A několikrát hlásil tyto incidenty na policii, vždy ovšem bez úspěchu: vyšetřování bylo vždy odloženo pro nedostatek důkazů. Když jednou ohlásil napadení a krádež svých dokladů, policie ho dokonce zadržela na 72 hodin, protože se nebyl schopen prokázat průkazem totožnosti. Vzhledem k neomluvené absenci mu kvůli tomu zaměstnavatel strhl mzdu a pohrozil mu, že ho okamžitě propustí, pokud se to bude opakovat.

Poté byl několik měsíců tolerován. Asi po 6 měsících po přestěhování do Mukačeva si na pana A příslušníci skinheads počkali před jeho domem a brutálně ho zbili. Pan A utrpěl těžký otřes mozku, zlomeninu tří žeber a další těžké pohmožděniny. Tento útok si vyžádal šestitýdenní hospitalizaci. Ihned po svém propuštění z nemocnice se pan A okamžitě rozhodl opustit vlast a spolu s celou rodinou odjel ze země.

Otázky:

- 1) Jedná se v tomto případě o pronásledování ve smyslu Ženevské úmluvy z roku 1951?
- 2) Je pro tuto žádost o azyl důležité, že se policie nikdy *přímo* na útocích na pana A. nepodílela? Pokud ano, tak proč a do jaké míry?
- 3) Za jakých podmínek může pronásledování od nestátních subjektů (např. hnutí skinheads) spadat pod definici uprchlíka v Ženevské úmluvě z roku 1951? Liší se v tomto bodě praxe v jednotlivých smluvních státech?
- 4) Jakou roli hraje skutečnost, že žadatel nešel po svém propuštění na policii, a namísto toho rovnou opustil domovskou zemi (tj. nepokusil se vyhledat ochranu v zemi svého původu)?

Povinná literatura:

- 1) Příručka UNHCR, čl. 51-60. (<http://www.unhcr.cz/protect.htm>)
- 2) ČEPELKA, C., JÍLEK, D., ŠTURMA, P.: *Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu*. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str. 105-111.
- 3) §2 odst. 6 zákona č.325/1999 Sb., o azylu.

Doporučená literatura:

- 1) CARLIER, J.Y., VANHEULE, D., HULLMAN, K., GALIANO, C.P.: *Who is a Refugee?* Hague, Kluwer Law International, 1997, str. 701-704.
- 2) GOODWIN-GILL, G.S.: *The Refugee in International Law*. 2nd ed., Oxford, 1996, str. 66-69.
- 3) HATHAWAY, J.C.: *The Law of Refugee Status*. Toronto, 1991, str. 99-105.
- 4) LAMBERT, H.: The Conceptualisation of 'Persecution' by the House of Lords: Horvath v. Secretary of State for the Home Department. *International Journal of Refugee Law*, 2001, Vol. 13, No. 1/2, str. 16-31.

Zadání pro semináře ze zvláštní části mezinárodního práva veřejného II
Ak. r. 2004/2005
PVP - Mezinárodní právo uprchlické

Situace: Slečna C, žadatelka o azyl pocházející z Gruzie, odcestovala ze své rodné země za studiem na VŠ do ČR, když jí bylo 18 let. O šest let později požádala o azyl. Během svých vysokoškolských studií v ČR poznala, že ji přitahuje její spolužačka. Tato náklonnost byla oboustranná, a jejich přátelství později vyústilo v silný lesbický vztah. Slečna C si uvědomila, že jí ženy přitahují již od dětství; svoje pocity se však snažila potlačit kvůli své silně nábožensky založené rodině. V Gruzii jsou navíc homosexuální a lesbické vztahy tvrdě potlačovány. Tomu odpovídá i atmosféra ve školách, ve sdělovacích prostředcích apod. Během svého pobytu v ČR si však žadatelka o azyl uvědomila, že už nemůže dále mlčet a bude oponovat vládnoucímu režimu v Gruzii v jeho útlaku namířeného proti gayům a lesbičkám. V důsledku toho se obává po návratu do Gruzie mučení a jiných fyzických útoků z důvodu své sexuální orientace a názorů na společnost.

Žadatelka C se také obává špatného zacházení kvůli jejím feministickým názorům. Žadatelka tvrdí, že z hloubi duše věří v rovnoprávnost mužů a žen. Ve své žádosti o azyl to dokazuje tím, že se angažovala v různých nevládních organizacích na obranu práv žen jak v Gruzii, tak v ČR. Je nutné si uvědomit, že osoby kritizující stávající společenské normy či činnost státních úřadů v Gruzii přitahují pozornost provládních přívrženců a tajných služeb.

Žadatelka C se obává, že po svém návratu do Gruzie bude nucena svým okolím přijmout ponižující způsob života ženy v gruzínské společnosti. Její svoboda pohybu, projevu a oblékání bude výrazně omezena. Nebude moci pokračovat ve svém zaměstnání a kariéře. Bude odsuzována a obtěžována za to, že se neprovdala, a že nerespektuje ustálené společenské normy. Žadatelka C. tvrdí, že se nebude schopna podřídít společenskému postavení ženy v její rodné zemi. Navíc bude žít neustále ve strachu, že vyjde najevo její sexuální orientace, což je podle ní jen otázkou času.

Otázky:

- 1) Co je to uprchlík „*sur place*“?
- 2) Které důvody pronásledování uvedené v Ženevské úmluvě z roku 1951 lze na daný příklad aplikovat? Jaké musejí být splněny hmotně právní podmínky? Zdůvodněte je.
- 3) Změní se Váš názor, pokud se dozvíte, že po novele gruzínského trestního zákona z roku 1999 již není považována homosexualita za trestný čin?
- 4) Lze na daný případ aplikovat i jiné mezinárodní smlouvy o lidských právech?

Povinná literatura:

- 1) Příručka UNHCR, čl. 66-86. (http://www.unhcr.cz/publ_guides.htm)
- 2) UNHCR: *Doporučení v oblasti poskytování mezinárodní ochrany „Pronásledování související s příslušností k určitému pohlaví“*, 2002. (tamtéž)
- 3) KOSAŘ, D.: Pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2004, č. 2, kapitola 7, str. 172-173.

Doporučená literatura:

- 1) ČEPELKA, C., JÍLEK, D., ŠTURMA, P.: *Azyl a uprchlictví v mezinárodním právu*. Brno, Masarykova univerzita, 1997, str. 111-117.
- 2) UNHCR: *Doporučení v oblasti poskytování mezinárodní ochrany „Příslušnost k určité sociální skupině“*, 2002. (tamtéž)

Zadání pro semináře ze zvláštní části mezinárodního práva veřejného II **Ak. r. 2004/2005**

Situace: Česká důlní společnost HAVÍŘ CR, a. s., se rozhodla vyrazit průzkumný vrt č. 2004/2004 z hloubi státního území ČR až o pomyslnou hraniční čáru na česko-polské státní hranici. Uvedená akciová společnost přitom spolupracuje se společností GORNIK PL, a. s., která bude pokračovat v důlní činnosti od hraniční čáry směrem do vnitrozemí Polské republiky. Obě společnosti, zaregistrované podle českého a polského obchodního práva, mají souhlas příslušných báňských úřadů obou dotčených států, a to včetně obou ministerstev životního prostředí. Polský právní subjekt bude v důlní činnosti využívat technického zabezpečení a služeb společnosti české (dodávky energií, doprava pracovníků apod.).

Dílčí aspekty důlní činnosti upravuje Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Polské lidové republiky o spolupráci při dobývání ložisek černého uhlí v oblasti společných československo-polských státních hranic (vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 10. ledna 1986 č. 16/1986 Sb.) Oba státy souhlasily s právním nástupnictvím do vzájemných práv a povinností plnoucích z Dohody. Rovněž v roce 1993 obnovily složení Dvoustranné mezivládní komise coby smíšeného a paritního mezinárodního orgánu. Dohoda se dovolává spolupráce kvůli vytěžení produktivního karbonu z podzemní oblasti společných státních hranic.

Otázky:

- 1) Vysvětli postavení Dohody podle čl. 1, 10, 10a a 49 Ústavy ČR?
- 2) Uveď hmotně právní pravidla smluvní sukcese, která se vztahovala na Dohodu?
- 3) Rozeber předmět a účel Dohody?
- 4) Nalezni a rozeber legální definici státních hranic!
- 5) Vysvětli, zdali předpokládané důlní dílo lze pokládat za překročení státní hranice. Předlož právní argumenty ve prospěch navozeného řešení a argumenty směřující proti.
- 6) Rozeber složení, pravomoci a kompetence Dvoustranné mezivládní komise.
- 7) Disponuje Dvoustranná mezivládní komise pravomocí rozhodnout o vyražení průzkumného vrtu?

Povinná literatura:

- 1) MALENOVSKÝ, J., *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k vnitrostátnímu právu*, Brno, 2004.

Doporučená literatura:

- 1) ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P., *Mezinárodní právo veřejné*, Praha, 2003.
- 2) SEIDL-HOHENVELDERN, I., *Mezinárodní právo veřejné*, Praha 1999.

Právní předpisy:

- 1) Ústava ČR v posledním znění.
- 2) Vyhláška č. 16/1986 Sb.

Zadání pro semináře ze zvláštní části mezinárodního práva veřejného II Ak. r. 2004/2005

Situace:

V únoru 2004 se objevila první zpráva Mezinárodního výboru Červeného kříže (ICRC) o neuspokojivých podmínkách v zadržovacích zařízeních na území Iráku. Posléze ICRC uvedla, že 70% až 90% zadržovaných mužů a žen je zbaveno svobody omylem.

Dne 19. ledna 2004 generálporučík R. Sanchez jmenoval generálmajora A. M. Tagubu a uložil mu rozkaz uskutečnit neformální šetření v zadržovacích a internačních zařízeních, zejména v Bagdádu. Generál Taguba vydal svoji zprávu 26. února 2004, v níž popisuje vyvstalou situaci vlastními slovy “sadistické, bezostyšné a zlovolné kriminální zneužívání...směřující proti zadržovaným..., jež bylo systematické a protiprávní“. Zpráva uvádí katalog zločinů (trestných činů) jako například špatné nakládání se zadržovanými osobami, natáčení a fotografování obnažených mužů a žen, jejich vynucené pózování ve vysloveně sexuálních pozicích, nucené svlékání a setrvávání v nahotě po několik dnů, pohlavní styk mezi příslušníky vojenské policie a zadržovanými ženami, používání hlídacích psů proti zadržovaným osobám

Dvě odvětví mezinárodního práva upravují ochranu obětí ozbrojených konfliktů: právo lidských práv a humanitární právo, jakož i hmotně právní a procesní podmínky zbavení nebo omezení osobní svobody jednotlivce, ať v době míru anebo během ozbrojeného konfliktu. K tomu se připojují obyčejové normy upravující odpovědnost států za mezinárodně protiprávní chování, a to včetně kodifikace návrhu článků o odpovědnosti států.

Otázky:

- 1) Z čeho vyvěrá příbuznost humanitárního práva a práva lidských práv? Zdůvodni takovou obsahovou a účelovou příbuznost.
- 2) Nalezni smluvní normy obou odvětví, která se vztahují na uvedené případy.
- 3) Které smluvní či obyčejové normy mají aplikační přednost?
- 4) Lze kvalifikovat předmětné činy jako zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny?
- 5) Vysvětlí subjektivní a objektivní stránku (tzv. *elements of crimes*) spáchaných skutků.
- 6) Prozkoumej trestněprávní odpovědnost pachatelů uvedených skutků.
- 7) Prozkoumej trestněprávní odpovědnost jejich velitelů. Vezmi do úvahy rozhodnutí Tribunálu pro bývalou Jugoslávii.
- 8) Nesou USA odpovědnost za dané chování vůči Iráku?

Povinná literatura:

- 1) SUDRE, F., *Mezinárodní a evropské právo lidských práv*, Brno, Praha, 1997.

Doporučená literatura:

- 1) CHUTNÁ, M., JÍLEK, D., *Mezinárodní právo humanitární v dokumentech*, Brno, 1994.
- 2) CHUTNÁ, M., JÍLEK, D., *Lidská práva v mezinárodních dokumentech*, Brno, 1994.
- 3) ČEPELKA, Č., JÍLEK, D., ŠTURMA, P., *Mezinárodní odpovědnost*, Brno, 2003.